

ГОДИШНО ОПОВЕСТЯВАНЕ 2013 ГОДИНА

ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗИСКВАНИЯТА НА НАРЕДБА № 8 ЗА КАПИТАЛОВАТА АДЕКВАТНОСТ НА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ (чл. 335 – 339 на Наредба № 8 на БНБ)

Инвестбанк АД (Банката) е регистрирана в Република България, с адрес на управление – гр. София, бул. “България” 85.

Банката има издаден пълен лиценз № 364/01.12.1994 г., потвърден с № Б 18-А/2004 г. за извършване на банкова дейност в страната и чужбина, актуализиран със Заповед на БНБ № РД22-0844/07.05.2007г. на основание чл.2, ал.1, и ал.2 и чл.13, ал.1 от Закона за кредитните институции и Заповед на БНБ №РД22-2261/16.11.2009 г. на основание параграф 35 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за кредитните институции (ДВ бр.24/2009 г.).

Инвестбанк АД е член на Българска фондова борса, Централен депозитар, Асоциация на банките в България, SWIFT и е пълноправен член на MasterCard и VISA Europe.

Инвестбанк АД е част от Холдинг със смесена дейност по смисъла на §1 т.13. от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции.

Банката е дъщерно дружество от холдинговата структура на “Феста Холдинг” АД, което дружество е и основен акционер, притежаващо 49,50% от капитала на Банката към 31.12.2013г. В състава на холдинга са включени дружества, извършващи дейности по ЗКИ (Банката), по ТЗ – хотелиерство, изкупуване на селскостопанска продукция, преработка на същата и производство, по ЗЗД - доброволно здравно осигуряване.

Структура на акционерния капитал

	Обем в хил.лв.	Дял в %
Феста холдинг	64 973	49.50%
Адил Ал Шанфари	41 667	31,74%
Петя Славова	19 110	14.56%
Черноморско злато	3 824	2.91%
Други – фирми и граждани	1 692	1.29%

Към 31.12.2013г. Инвестбанк АД разполага с акционерен капитал в размер на 131 266 хил.лв., увеличен през годината с 11 904 хил.лв.

Инвестбанк АД не притежава квалифицирани дялови участия в други дружества по смисъла на ЗКИ §1, ал.1, т.6 от допълнителните разпоредби.

Инвестбанк АД е акционерно дружество с двустепенна система на управление - Надзорен съвет и Управителен съвет. Надзорният съвет (НС) избира членовете на Управителния съвет (УС), одобрява изпълнителните директори и определя тяхното възнаграждение.

Валута на представяне и дата на отчет

Всички суми в оповестяването са в хиляди лева. Представените данни са актуални към 31.12.2013г.

Обхват и методи на консолидация

Настоящото оповестяване е изготвено на неконсолидирана база.

Политики и правила за управление на риска

Настоящият материал:

— е разработен в съответствие с разпоредбите на чл. 11, чл.335-339 от Наредба 8 за капиталова адекватност на кредитните институции;

— съобразен е с указанията на БНБ за оценка на рисковете по Стълб 2 и включва данни за калкулираните рискове по Стълб 1;

— включва детайлна информация за рисковете съпътстващи дейността на Банката, политиките и подходите прилагани при управлението им, вътрешните контролни процедури за редуциране на присъщите рискове, класифицирането и оценката на видовете експозиции; калкулирането на капитал за отделните рискове, определянето на достатъчността на капитала, прогнозни данни за развитието на значими за дейността рискове и обезпечаването им с вътрешен капитал;

— цели изграждане и прилагане на надеждна система за управление на рисковете, адекватно капиталово планиране и поддържане на съответстващ обем вътрешен капитал на рисковия профил във всеки един момент от развитието на институцията, като са отчетени, прогнозирани или анализирани всички основни вероятни и негативни хипотези по отделни видове дейности.

1. Основни рискове, идентифицирани в банковата дейност:

Според вида дейности, които оказват влияние рискови фактори, провежданата от банката политика в областта за управление на риска обхваща следните основни видове риск:

Бизнес риск, включващ кредитен риск, пазарен риск, лихвен риск, ликвиден риск, операционен риск, стратегически риск, репутационен риск и други.

Кредитен риск – текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от невъзможността на длъжника да изпълни изискванията по който и да е сключен договор с банката или невъзможността да действа в съответствие с договорните условия.

Концентрационен риск: като част от кредитния риск, концентрационният риск включва големи експозиции към свързани лица и големи експозиции към групи от контрагенти със сходни характеристики, чиято вероятност за неизпълнение зависи от общи фактори като: сектор, икономика, географско разположение, вид финансови инструменти.

Остатъчен риск: подкатегория на кредитния риск – рискът, възникващ когато признати техники за измерване и редуциране на риска, използвани от банката, се окажат по-малко ефективни от очакваното.

Сетълмент риск: риск от неполучаване на парични средства или закупени активи от контрагент при сделка, когато банката е доставила съответния актив или е предоставила договорените парични средства. Като категория кредит е граничен между кредитния и ликвидния риск.

Пазарен риск – текущият или потенциален риск банката да понесе загуби или намаление на капитала под въздействието на неблагоприятни промени в лихвените равнища, валутни курсове, в цените на облигации, акции или стоки в търговския портфейл. Този вид риск може да възникне при операции, свързани с поддържането на пазара, търгуване или заемане на позиция в облигации, акции, валута, стока или деривати. Този риск включва риск от изменение на валутните курсове, дефиниран като текущото или потенциалното ниво на риск за приходите и капитала, възникващо от неблагоприятни изменения на валутни курсове.

Лихвен риск – текущият или потенциален на риск за приходите и капитала, възникващ от неблагоприятни промени в лихвените нива. Този вид риск се разглежда като част от оценката на пазарния риск за търговския портфейл и като самостоятелно оценяван вид риск за банковия портфейл.

Ликвиден риск – текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от невъзможността на банката да посрещне своите задължения на техния падеж

Операционен риск – риск от загуба, произтичащ от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития, както и рискът за печалбата и капитала, произтичащ от нарушения или неспазване на законите, наредбите, правилата или етичните норми. Този риск включва ИТ риска, правния риск и риск от неспазване на правилата.

ИТ риск: подкатегория на операционния риск - текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от неадекватни информационни технологии и процеси, в смисъл на цялостност и последователност на информационните потоци и възможността за тяхното управление и контрол, или възникващо от неадекватна ИТ стратегия и политика или от неадекватна употреба на тези технологии в институцията.

Правен риск и риск от неспазване на правилата: подкатегория на операционния риск - текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от нарушение или неспазване на закони, правила, указания, споразумения, препоръчани практики и етични стандарти.

Според начините за измерване се разграничават и оценяват очаквани и неочаквани рискове.

- Очакваните (специфичните) рискове се отнасят за отделни експозиции и подлежат на измерване, като се покриват чрез включване в цената на съответните инструменти и чрез заделяне на провизии като присъщ разход за дейността.
- Неочакваните рискове са вероятностни, отнасят се до голяма група или всички експозиции на банката и са свързани с естествената вариация на пазарните инструменти (цени, курсове, лихвени проценти и др.). За покриването на тези рискове банката формира капиталови изисквания по всеки вид риск.

2. Структура и организация на функциите по управление на риска.

Основните звена, пряко отговорни за управление на рисковете в Банката са:

Надзорен съвет – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;

Управителният съвет на Инвестбанк АД утвърждава:

— правила за управление на риска и контролира тяхното прилагане в съответствие с изискванията на банковата нормативна уредба, спецификата в дейността и изискванията за добро корпоративно управление;

— политика за поемане на риск – консервативна, умерено консервативна, умерено рискова или рискова, която съдържа:

- нивото на риск, което Банката е готова да поеме;
- насоките за развитие на системата за управление на риска;
- използваната система от лимити с конкретно ангажирани структури за контрол;
- конкретни стойности на лимитите;

Политиката за поемане на риск намира отражение при дефиниране на целите и е база за изготвяне на годишните финансови планове.

— контрол на риска чрез обсъждане на докладите от звеното по управление на риска и взема решения в съответствие със своите пълномощия.

Представляващите Банката

— организират работата по правилното прилагане на възприетата политика по управлението на рисковете и спазването на утвърдените лимити за дейностите, за които пряко отговарят;

— контролират работата на отделните структурни звена по отношение анализа и оценката на риска;

— докладват на УС на Банката при възникване на критични рискови ситуации;

Кредитен съвет

— прилага утвърдената от УС кредитна политика;

— подпомага дейността на УС по отношение контрола и наблюдението на кредитния риск.

Кредитен комитет

— извършва периодичен преглед на рисковите експозиции;

— осъществява периодичен контрол и анализ на резултатите от направените предложения от структурните звена в Банката, за оценка, класификация и установяване на специфични провизии на рисковите експозиции на Банката, в съответствие с изискванията на Наредба № 9 на БНБ;

Комитет за управление на активите и пасивите

- избира метода за управление на ликвидността;
- осъществява оперативното управление на ликвидността;
- създава процедури за наблюдение и контрол на ликвидния риск при сценарий “действащо предприятие” и сценарий “ликвидна криза”;
- изготвя анализи и предложения по отношение на лихвената политика;
- определя размера на ликвидния буфер, неговите характеристики, изискванията към активите, включени в ликвидния буфер;
- разработва система от лимити за ограничаване на ликвидния риск и следи спазването им;
- определя допълнителни източници на финансиране;
- анализира рисковия профил на съществуващи и нови банкови продукти и ефективността им, обсъжда предложения за нови банкови продукти.

Комисия за разглеждане на оспорени плащания с банкови карти

Подпомага дейността на УС във връзка с:

- постъпили жалби за оспорване на плащания, извършени с банкови карти]
- подобряване организацията в Банката във връзка с издаването и обслужването с банкови карти]

Оперативните звена в ЦУ и ФЦ/офиси на Банката, извършващи сделки - носители на риск, отговарят за:

- оперативния контрол и управлението на специфичните рискове за определената дейност в съответствие с утвърдените правила и лимити;
- спазването на правилата и процедурите по извършването от тях сделки - носители на риск;
- организацията на работата, с цел спазването на утвърдените рискови лимити.

Комисия за оценка на рискови събития:

- взема решения за окончателно регистриране на настъпили оперативни събития, извършва оценка на евентуално възникналите загуби, анализира регистрираните в счетоводните регистри данни;

Комисия по разглеждане на сигнали:

- разглежда, анализира и взема решения, относно постъпили в Банката сигнали от клиенти;

Комитет за сигурността на информационните системи:

— изпълнява планираща и координационна функция по отношение на дейностите, свързани със сигурността на информационните системи в Банката, одобрява процедурите по прилагане на правилата за информационната сигурност и ги предлага за одобрение от Управителния съвет на Банката;

Екип по планиране непрекъсваемостта на бизнес-процесите:

— отговаря за изготвянето на "План за непрекъсваемост на бизнес процесите" в Банката, отговаря за избора на методика за тест на плана за непрекъсваемост, отговаря за цялостната организация и провеждането на тестове, извършва анализи по възможностите за извършване на застраховки, с цел възвръщане на загубите при рискове, които не могат да бъдат контролирани изцяло.

Дирекция "Управление на риска":

— подпомага с конкретни разработки УС при определяне политиката на Банката по отношение на рисковете и осъществява взаимодействието и координацията между отделните звена по отношение управлението им;

— изготвя предложения до УС за въвеждане на нови или изменение на съществуващи лимити, самостоятелно или съвместно с други структурни звена в Банката;

— подпомагана от останалите звена разработва процедури за измерване, наблюдение, управление и контрол на рисковите характеристики в отделните дейности;

— текущо измерва и анализира риска, следи за спазването на определените лимити, докладва на Представляващите Банката лица и на УС за възникнали критични рискови ситуации;

— адаптира закупени модели за измерване на риска и проверява ефективното им действие в конкретна обстановка;

— събира, оценява и организира постъпването в базата данни на вътрешната и външната информация, използвана в избраните модели и процедури.

Дейностите по управлението, контрола и наблюдението на различните видове риск се дефинират с отделни правила, които се приемат от УС на Банката. В правилата се конкретизират процедурите по процеса на управление на риска и включват: Идентифициране (установяване) на риска; Измерване на риска; Наблюдение и контрол на риска; Докладване на риска.

Документи, включени в системата за измерване и оценка на риска:

Вътрешни правила:

— Кредитна политика и рамкови работни процеси по кредитни сделки с корпоративни клиенти и физически лица;

— Правила за организация на работните процеси по кредитни сделки с корпоративни клиенти и физически лица;

— Кредитна дейност и проблемни кредити;

— Управление на пазарния риск;

- Управление на ликвидността;
- Управление на операционния риск;
- Преоценка на ценни книжа;
- За сключване на репо сделки/ливъридж върху позиции в ценни книжа;
- Определяне и следене на ликвидните буфери

Системи за наблюдение на:

- Кредитен риск;
- Пазарен риск;
- Операционен риск;

Други:

- Методика за отчитане на непряка свързаност (за ограничаване на риск от концентрация);
- Методика за определяне на лимити по банки-контрагенти;
- Скала на компетенции;
- Политика за инвестиции в ценни книжа;
- Указания за администриране на кредитни сделки;
- Методика за определяне на вътрешен базов лихвен процент;
- Методика за оценка на кредитния риск по кредити на физически лица (скоринг система за присъждане на вътрешен рейтинг);
- Методика за оценка на кредитния риск по кредити на юридически лица (система за присъждане на вътрешен рейтинг);
- Политика за оценка на рисковите експозиции.

Съгласно утвърдените вътрешни правила и процедури за организация на различните видове дейности, дефинираните в тях отговорности, правомощия, контролни и обезпечителни механизми, лимити, политиката за поемане на риск, се определя като клоняща към умерено консервативна. Ограничителните прагове се преразглеждат редовно, решение за разрешаване на кредитна сделка се взима в зависимост от оценката на риска и видовете продукти, при силно лимитирани условия за максимален размер и обезпечения.

Преобладаваща част от поемането на кредитен риск става на база централизиран подход. По отношение на сделки на междубанков пазар и ценни книжа, процедурите са детайлно разписани, като включват максимален обем, лимит по дължности, система за докладване и одобрение на политика от КУАП и УС. В дейността си Банката е приела, че ще поема така наречените “контролирани рискове” извършвани при обичайната дейност, които могат да бъдат управлявани чрез определяне на критични нива, лимити по видове операции, чрез системи и процедури за измерване и контрол.

Банката не би поела рискове, които не може да идентифицира количествено и качествено (такива, които не са включени в нейната рискова матрица), като на дадения етап няма

строго определени продукти и сегменти, които да бъдат ограничени през 2014г. В Стратегията, в Системата за наблюдение на кредитния риск и разработената Кредитна политика са определени насоките. Съгласно заложеното във вътрешните правила, УС определя нивото на риск или така наречения риск толеранс, който Банката би поела при извършване на обичайната си дейност. Управителният орган на Банката е определил рисковия си толеранс като максимално допустимо отклонение от показателя за капиталова адекватност - 50 bps. За 2014 г. прилагането на умерено консервативна политика за поемане на рискове ще продължи, аналогично на предходните години.

Ежемесечно се прави подробно писмено докладване за пазарен (лихвен, валутен, ценови) и кредитен риск, включително и за изпълнението на заложените в дейността лимити и риска от концентрация. По отношение на операционния риск стандартизираното докладване е на тримесечие, освен в случаите когато е предвидено информиране в рамките на тридневен срок. Ежедневно от страна на съответните ангажирани дирекции се извършва наблюдение на ликвидната позиция, спазване на лимитите, по отношение на кредити, ценни книжа и др.

Основните принципи, на чиято база са разработени и се основават приложените в практика лимити и правомощия са:

- минимизиране на риска и максимално ограничаване на негативни проявления;
- прилагане във всеки един момент на умерено консервативен подход при извършване на основните дейности.

Дефинирани са прагове с количествен и качествен характер, като:

- максимален размер на кредит, който може да бъде разрешен на ниво дирекция „Банкиране на дребно“, в зависимост от качество на портфейл и параметри на съответния продукт.
- максимален размер на открита позиция, която може да бъде зета от директор на дирекция Капиталови пазари и ликвидност и срок за заемане (скала с компетенции).

Организационната структура на Банката осигурява функционална независимост между звената, поемащи риск.

Ролята и правомощията на Специализирана Служба за Вътрешен Одит (ССВО) са регламентирани с Вътрешни правила за организацията и дейността на Специализирана Служба за Вътрешен Одит в Инвестбанк АД, които са съобразени със Закона за Кредитните институции и Наредба № 10 на БНБ за Вътрешния контрол в банките.

Специализираната служба за вътрешен одит осъществява независима оценъчна дейност на банковите сделки и операции и системите за контрол. Така също подпомага органите на управление при вземане на решения и следи за тяхното изпълнение. Предпоставки за осъществяване на първата функция са създадени като Гл. Контрольор присъства на заседанията на УС на Банката, също така всички вътрешни правила и процедури се представят за съгласуване със ССВО преди окончателното им предлагане за

утвърждаване. Втората функция – следене за изпълнение на управленските решения, ССВО осъществява в хода на своите проверки - планови и извънредни, пълни или тематични.

При изпълнение на своите функции проверява и оценява: системата за отчетност и информация, полезността на изготвяните анализи, електронните информационни системи и верността на данните; законосъобразността на операциите, спазването на вътрешните правила и процедури и изпълнението на управленските решения; вътрешните контролни процедури при извършване на сделки; резултатите и ефективността от дейността; системите за управление на риска, методите за оценка на риска и достатъчността на капитала; надеждността и навременността на надзорните отчети; защитата на активите на банката от безстопанственост и злоупотреби; изпълнението на договорите и поетите ангажменти; подбора и квалификацията на кадрите, както и съответствието на длъжностните характеристики и правомощията.

Вътрешната организационна структура на ССВО осигурява и предвижда:

— достатъчност на персонала – адекватна е на развитието на Банката, за да се осигури покриване на дейността със съответни одитни мероприятия в рамките на установените срокове и при необходимост;

— специализация по дейности – инспекторите по вътрешен одит са персонално специализирани в одита на конкретни ключови дейности, като следят за измененията в нормативната уредба и вътрешните правила, които ги регламентират;

— вътрешни за звеното контролни механизми – всички инспектори в специализираната служба са пряко подчинени на Гл. Контрольор, който отговаря за цялостната дейност, следи и оценява работата на вътрешните одитори. Всеки констативен доклад се подписва от Гл. Контрольор.

На Специализираната служба за вътрешен одит е осигурен и гарантиран неограничен достъп до:

— служебните помещения и активите на банката;

— решенията на органите за управление и другите длъжностни лица;

— отчетността и информационните системи за справки без право и възможност за въвеждане и редакция на данни.

Всички администратори и служители на банката съдействат на вътрешните проверители при осъществяване на тяхната дейност. При осъществяване на одитните действия се извършват цялостни проверки на ФЦ/офиси, като обект са всички сфери на банкова дейност в Инвестбанк АД - Корпоративно банкиране, Банкиране на дребно, Кредитни карти, Дейност по привличане на депозити, Клиентско обслужване – разкриване и водене на сметки на физически и юридически лица, Вътрешно счетоводство и оперативни разходи, Касова дейност, Спазване на ЗМИП, някои аспекти на Банковата сигурност и др.

Обекти на контрол освен посочените са и такива от общо ключово значение за цялата Банка, които се осъществяват в Дирекции при Централно управление – Кредитиране, Кредитна администрация, Ликвидност, Информационни технологии, Бек офис, Валутни разплащания и кореспондентски отношения и др. Акцентира се на рисковете за всяка дейност, които могат да окажат влияние върху надеждното и сигурно функциониране на Банката. При определяне на извадките на конкретни кредитни сделки задължително се обхваща достатъчен процент от разрешения размер и брой на кредитите, позволяващ да се гарантира достатъчна представителност на извадката. На случаен принцип се избират за контрол експозиции от различните диапазони разрешен размер, за да се обхванат и по-малки експозиции. Обект на задължителен контрол са експозиции на служители и администратори на Банката и рискови експозиции, класифицирани или с индикации за влошаване. Акцентира се и на контрола по отношение на обезпеченията - изрядност при учредяване, достатъчност, ликвидност, мониторинг, коректната им счетоводна отчетност. Препоръките са насочени към разработване на предпазни механизми, които следва да се прилагат, усъвършенстват или променят с оглед превантивни мерки срещу пропуски и нарушения и най-вече недопускането им в бъдеще. Особено внимание се обръща на спазването на принципа на четирите очи – ефективното осъществяване на втория контрол при извършването на банковите операции. През 2010 г. по искане на ССВО във всички ФЦ/офиси бяха издадени обстойни заповеди с вменени задължения относно втория контрол на всяка банкова операция и процес с поименно по длъжности разпределение на ангажиментите, в т.ч. с определени заместници при отсъствие на титулярите. При последващите проверки се одитира актуалността на заповедите и изпълнението на създадените с тях организация и задължения.

Всяка дейност обект на тематична проверка и всеки ФЦ/офис се проверяват от Специализираната Служба за Вътрешен Одит на период не по-голям от 2 години. Създаден е механизъм за информиране на ръководството на Банката относно резултатите от дейността на ССВО, като всички констативни доклади се представят и на ръководителите на проверяваните обекти. След представяне на предприетите мерки за коригиране на констатираните пропуски, констативните доклади се представят на вниманието на УС на Банката. Констативния доклад от всяка проверка, в която са констатирани пропуски и нарушения на нормативни и/или вътрешнобанкови правила и процедури на съответните основни банкови дейности, които са били обект на контрол, ССВО представя и на съответните Дирекции по специфични дейности, дирекция Икономическа политика и управление на клоновата мрежа и дирекция Управление на риска.

От септември 2008 г. се използва специализиран софтуер за оценка на рисковете с цел прилагане на усъвършенствани и алтернативни подходи за оценка на пазарен и

операционен риск. През 2014 г. не се предвижда да се кандидатства за прилагане на усъвършенствани модели.

Структура и елементи на капиталовата база

Банката извършва редовно вътрешен анализ на размера, вида и разпределението на необходимия капитал за покриване на всички рискове, съпътстващи дейността ѝ. Комплексният анализ включва система от правила и процедури за наблюдение, оценка и управление на кредитния, включително риск от концентрация, ликвидния, лихвения, ценовия, валутния, контрагентния, операционния риск. Приети са и се съблюдава изпълнението на различни лимити с цел ограничаване на рисковете, на които е изложена Банката, като акцентът е поставен на основните, определящи профила на институцията. Достатъчността на капитала в контекста на платежоспособността и стабилния растеж, е ключов момент в дейността на Инвестбанк АД. За осигуряване на адекватни нива на капитала, капиталови съотношения и реализиране на печеливша стратегия на развитие в Банката е разработена и утвърдена Програма от процедури и мерки при обичайно развитие и за ранно предупреждение при непредвидено влошаване на капиталовата позиция. В същата са залегнали процедурите за управление капиталовата позиция на Банката, извънредните, непредвидени обстоятелства – възможностите за ранно идентифициране и ограничаване на тяхното влияние, сроковете и отговорниците при влошаването ѝ. На следващо място, в Стратегията на Банката са отразени плановете за капитал – източници, обем и дивидентната политика, тоест определена е базата за изпълнение на целите. На трето място, ежегодно при разработване на годишния бюджет, темповете на растеж, сегментната и продуктова ориентация по отношение на активни операции се пречупват задължително през призмата на “плановите за капитал”, тоест оценява се допустимото структуриране на активите от гледна точка на рисково тегло и прогнозни нива на капитала. При разработване на стратегията, наред с набелязаните основни финансови цели, е определено и нивото на коефициента за капиталова адекватност, което Банката ще се стреми да поддържа през съответните години. Основните цели са чрез извършване на редовен и адекватен вътрешен преглед да се реализира навременно и обективно капиталово планиране, да се подsigури съответстващо развитие на рисковите операции и главното - да се постигне ефективна корелация капитал/ риск профил, така че да се запази стабилната и печеливша линия на развитие.

Направените прогнозни изчисления и въвеждането на новите регулаторни изисквания показват, че Банката е в състояние да поеме предвиденото нарастване на активите, заложено в бюджетната рамка с предвидената за годината

обезпеченост с капиталови ресурси, като очакваната обща капиталова адекватност ще възлезе на 23.15%.

Към 31.12.2013г. общият капиталов ресурс на Банката се определя на 251.349 млн.лв. без отбивите, а след тях 129.045 млн.лв. /общият размер на отбивите е 122.304 млн.лв./ и е формиран от:

- акционерен (наличен)	131.266 млн.лв.
- резерви	57.334 млн.лв.
- хибридни инструменти без стимули за обратно изкупуване	39.210 млн.лв.
- подчинен срочен дълг	23.539 млн.лв.
- отбиви	- 122.304 млн.лв.

В Т.Ч.

- Специфични провизии за кредитен риск	-106.486 млн.лв.
- Оценъчни разлики от КИ на разположение за продажба	- 15.552 млн.лв.
- Нематериални активи	- 0.266 млн.лв.

През последните години превес в капиталовия ресурс има акционерния или този от първи ред. Капиталовата адекватност към 31.12.2013 г. на база регулаторен капитал е 15.50% или с 3.50 пункта над нормативно изискуемата.

Рисковият профил на банката към 31.12.2013г. съответства на приетата от ръководството умерено-консервативна политика при поемането на риск. Най-голям относителен дял в рисковата матрица към отчетната дата има кредитния риск.

Капиталовите изисквания към 31 декември 2013г. по класове експозиции са следните:

ОБЩИ КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА КРЕДИТЕН РИСК, КРЕДИТЕН РИСК ОТ КОНТРАГЕНТА, РИСК ОТ РАЗСЕЙВАНЕ И СЕТЪЛМЕНТ РИСК ПРИ СВОБОДНИ ДОСТАВКИ	61 683
Стандартизиран подход (SA)	61 683
<i>Класове експозиции по стандартизирания подход с изключение на секюритизиращи позиции</i>	61 683
Централни правителства и централни банки	991
Регионални и местни органи на властта	311
Институции	1 261
Предприятия	33 649
Експозиции на дребно	632
Експозиции, обезпечени с недвижимо имущество	5 259
Просрочени позиции	6 164
Други позиции	13 416
СЕТЪЛМЕНТ РИСК	0
ОБЩИ КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПОЗИЦИОНЕН, ВАЛУТЕН И СТОКОВ РИСК	172
ОБЩИ КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОПЕРАЦИОНЕН РИСК	4 681
Друго специфично капиталово изискване - 4%=12%-8%	33 268
<i>Превъзходство (+) / недостиг (-) на собствения капитал</i>	29 242
<i>Отношение на обща капиталова адекватност (%)</i>	15,52%
<i>Отношение на адекватност на капитала от първи ред (%)</i>	15,52%

При определяне капиталовите изисквания е използван стандартизиран подход.

Основните дейности, осъществявани от Банката са кредитна и сделки с ценни книжа. Това, както и направената оценка и изчисления за покритието на рисковете по стълб 1 и стълб 2, извеждат като основен за институцията кредитния риск, включително риск от концентрация.

Независимо от прилаганите сериозни оценъчни и контролни механизми, прецизен избор на сегменти и кредитиращи схеми, икономическите условия в страната негативно повлияха и продължават да оказват сериозно въздействие върху кредитоспособността на клиентите. Обективно, портфейлът ценни книжа е носител на лихвен и ценови риск, но Банката го определя като приемлив и основната предпоставка за това е, че 87,37% от книгата са държавно гарантирани (български и европейски – от стабилна държава), т.е. минимизиран е рискът на емитента и промяната в цената им в значителна степен ще бъде покрита от гарантирания лихвен доход, а негатива за Банката е многократно надхвърлен. По отношение на останалите книжа в портфейла, считаме че ценовата флукуация в негативен аспект е напълно акумулирана и отразена във финансовите отчети. Основното проявление на риска от концентрация е в кредитния портфейл на Банката. Изложеността към риск от концентрация е значително по-висока в предходните две години, до известна степен контролируема и добре прогнозируема на база постигната диверсификация на портфейлите, избор на лимити и стриктното им съблюдаване. Що се

отнася до лихвения риск в общия банков портфейл, оценката направена в съответния раздел показва умерена и контролируема изложеност, която е обусловена от прилаганата до момента взаимнообвързана лихвена политика по активни и пасивни операции, извършвани промени, съобразени напълно с поставените цели за рентабилност, съответно капитал и като цяло провеждана стабилна, последователна и качествена политика спрямо клиентите на институцията. По отношение на валутния риск, Банката счита че същия е несъществен, поради поддържане във всеки един момент на открита банкова валутна позиция под 2% от капиталовата база. Що се отнася до ликвидния риск, въпреки че до момента Банката е прилагала високо ефективна политика по отношение управлението на ликвидната позиция и затруднения от такъв характер не са регистрирани, пазарните условия биха могли да обусловят стесняване на ликвидните параметри за всички пазарни участници. Предвид изложеното считаме, че и през 2014г. влиянието на икономическата обстановка ще има решаващо значение по отношение на видовете риск, на които са изложени финансовите институции и едно сериозно сътресение на пазара може да доведе до проявление на такива рискове, които не са определящи за профила на институцията към даден момент. Безспорно предстои не малък период от време, през който темповете на икономическо възстановяване да компенсират предходните икономически негативи.

Политиката на Инвестбанк АД при оценката и класификацията на кредитните експозиции е съобразена с изискванията на МСФО и БНБ и се основава на цялостен анализ на финансовото състояние на кредитополучателя, източниците за изплащане на задължението и редовността на обслужване на дълга. Ако Банката има повече от една експозиция към едно лице, или група свързани лица, които са носители на общ риск, тези експозиции се класифицират в групата, за която се изисква най-висок процент провизии за покриване. Органът за определяне на размера провизии за загуби от обезценка е Кредитният комитет. Във връзка с новата регулаторна рамка, изискваща интегриране на специфичните провизии за кредитен риск в периода 2014-2017г., Банката има разработен план за намалението им и пълно зануляване в рамките на изискуемия срок.

Капиталовият план на Банката е разработен в съответствие с набеязаните цели за развитие и постигането на определени количествени и качествени показатели. При създаването му са отчетени и резултатите от провежданите периодични стрес тестове и очакванията за промяна в икономическата среда. Така също са предвидени и включени в изчисленията новите регулаторни изисквания по отношение на допълнителните капиталови буфери, които влизат в сила от 2014г. с пакета законодателни актове CRD IV. На тази база, очакванията на Банката са в края на 2014 г., капиталовата адекватност да надхвърля 23%.

Етапите, дефинирани в прилаганата вътрешна система за оценка достатъчността и адекватността на капитала са представени в приложение 2.

Акцентът е поставен върху:

- качествената първоначална оценка на бизнес начинанията и съответно правилното дефиниране и идентифициране на рисковете в дейността;
- прилагане на ефективни контролни процедури по спазване на регулативната рамка и вътрешни лимити, целящи поддържане на риска в приетите от Банката приемливи граници;
- навременно оценяване на всички съществени рискове с калкулиране на ефекта от тях върху капиталова адекватност;
- разработване на прогнозни варианти (тримесечен хоризонт) при отчитане на очаквано изменение в активните операции и влиянието им върху капиталовата позиция;
- провеждане на стрес тестове за оценка на неблагоприятни, но вероятни събития върху различните бизнес направления.

Експозиция към кредитен риск от контрагента

Кредитният риск от контрагента възниква при сделки с дериватни инструменти, репосделки, сделки по предоставяне/получаване в заем на ценни книжа или стоки, транзакции с удължен сетълмент и представлява риска контрагентът по определена сделка да изпадне в неизпълнение преди окончателния сетълмент на паричните потоци по сделката. Всяка банка-контрагент получава рискова рейтингова категория в съответствие с официалния ѝ рейтинг или с присъдения ѝ вътрешен такъв.

Кредитната политика, определя ръководните принципи за организация, управление и мониторинг на кредитните рискове. Целта е да се осигури адекватна възвръщаемост след провизии в кредитния портфейл, при съобразяване със съответните стандарти на кредитната дейност, поддържане на кредитните рискове в устойчиви граници и свеждане до най-ниско възможно ниво на просрочията на портфейлна и на индивидуална основа. За постигане на тази цел, качеството на кредитите трябва винаги да има приоритет пред разширяването на кредитната дейност.

С цел установяване на рисковите експозиции, при които се наблюдава нарастване на риска се оценяват и класифицират критерии, определящи степента на кредитен риск, включващи:

- Наличие на просрочия – стойност и срок на забава;
- Оценка на финансовото състояние на длъжника;
- Качествен анализ на клиента, който отчита всички обстоятелства (външни и вътрешни), които биха могли да затруднят погасяването на задълженията;
- Източници на изплащане на задълженията на клиента;
- Вид и ликвидност на предоставеното обезпечение;
- Ранни индикатори за предупреждение;

- Целево изразходване на средствата от кредита.

Инвестбанк АД има разработена система от лимити към местни и чуждестранни институции с оглед ограничаване на поемания риск.

Експозиция към кредитен риск и риск от разсейване

Кредитният риск представлява риск, който Банката може да понесе при загуби от неизпълнение на договорни задължения от страна на контрагента. Кредитният риск може да бъде обусловен от невъзможност или нежелание на клиента да изплати задължението си към Банката; от вида на обезпечението - при промяната на стойността му, спад на търсене и предлагане; риск от концентрация произтичащ от формирани рискови индикатори и др. Дейностите по идентифициране, наблюдение, управление на кредитния риск и ограничаване на негативното му проявление са регламентирани в приетите вътрешни нормативни документи. В тях подробно са разгледани сделките - носители на кредитен риск, правомощията на ангажираните с кредитна дейност подразделения и служители, правомощията за разрешаване, процедурите и дейностите за предварителен, текущ и последващ контрол, вида и количеството на приеманите обезпечения, необходимите застраховки. Както бе посочено вече, стабилността на кредитните институции и през 2014г. до голяма степен ще зависи от ефективността им в борбата с влошените рискови експозиции. Предвидено е кредитната дейност да се развива съобразно установените добри практики, а именно избор на кредитоискатели с добра платежоспособност или паричен поток, доказана целесъобразност на финансираните мероприятия при прецизирано прилагане на методите и техниките за управление на кредитния риск, респективно ограничаването му. Насочеността ще бъде към предприятия, работещи в сферата на услугите, генериращи постоянни парични потоци; към предприятия, към земеделски производители, ползващи финансиране по Европейски програми, малки и средни предприятия. По отношение на дребния сегмент се предвиждат умерени темпове на растеж, като специално внимание ще се отделя на подобряване качеството на портфейла, определяне на целеви групи, минимизиране на кредитния риск. Кредитната дейност и смекчаването на риска е подсигурено от цялостна система от правила и процедури, обхващащи кредитния процес от оценка на клиента, докладване, разрешаване, предварителен и последващ контрол и мониторинг.

Рисковите експозиции на Банката се класифицират в четири класификационни групи:

- **Редовни** - експозиции, които се обслужват и за които данните за финансовото състояние на длъжника не дават основание за съмнение, че той ще изплати изцяло задълженията си.
- **Под наблюдение** - експозиции, при които са налице несъществени нарушения в тяхното обслужване или съществува възможност за влошаване във финансовото

състояние на длъжника, което може да постави под съмнение пълното изплащане на задължението.

- **Необслужвани** - рискови експозиции, при които са налице значими нарушения в тяхното обслужване или има данни, че финансовото състояние на длъжника не е стабилно, текущите и очакваните му постъпления не са достатъчни за цялостно изплащане на неговите задължения към банката и към другите му кредитори, както и когато има установени слабости с ясно изразена възможност банката да понесе загуба.
- **Загуба** - рискови експозиции, при които са налице съществени нарушения в тяхното обслужване или в резултат на значително влошаване на финансовото състояние на длъжника, задълженията му се приемат за несъбираеми независимо, че имат частична възстановителна стойност, която може да се реализира в бъдеще.

ПОКАЗАТЕЛ	30.12.2013
КРЕДИТЕН ПОРТФЕЙЛ	708 477
Класифицирани кредити по наредба 9	311 359
- под наблюдение	73 893
- необслужвани	20 845
- загуба	187 224
Кредити с просрочие над 90 дни	158 080
Общо провизии	113 641
- по МСС	7 014
- специфични	106 486
Задбалансов ангажимент (неизп. кредитен лимит)	65 657
КАПИТАЛОВА БАЗА	129 046
Просрочени над 90 дни/ кредитен портфейл	22.31%
Общо провизии/ Кредитен портфейл	16.04%
Просрочени обеми/ Кредитен портфейл	9.15%
Брой обезценени кредити (с обособ.пров.)	139

Всички рискови експозиции класифицирани в категории „под наблюдение“, „необслужвани“ или „загуба“ се оценяват по отношение на тяхната събираемост. По този начин се изчислява разликата между възстановимата сума по кредита и договорената сума за изплащането му, всяка от които редуцирана. Въз основа на това се определят съответните провизии.

Кредитният риск по географски райони е свързан с вероятността от възникването на стопански, финансов и други рискове, при осъществяване кръгооборота в дейността на фирми от един и същи географски район, към които Банката има експозиция.

Регион	Амортизирана стойност	Балансова провизия	СПКР
Благоевград	7 316	311	226
Бургас	95 608	469	17 273
В.Търново	4 370	57	304
Варна	68 100	46	34 662
Видин	10 865	252	224
Габрово	1 691	230	130
Добрич	1 529	80	150
Казанлък	144	0	0
Ловеч	5 993	156	173
Монтана	1 399	107	0
Пазарджик	9 012	28	0
Плевен	23 704	154	4
Пловдив	10 377	17	5 100
Разград	2 282	17	0
Русе	11 051	267	950
Сливен	20 780	333	5
Смолян	15 680	13	464
Ст.Загора	3 840	184	166
Хасково	6 697	32	961
София	403 376	4 068	44 838
Шумен	4 663	192	857
Обща сума	708 477	7 014	106 486

Рискът от концентрация на общ фирмен портфейл е изследван в следните направления:

Риск от концентрация по отрасли

Отрасъл	Дял в %
Търговия	28.30%
Строителство	11.45%
Преработваща промишленост	20.07%
Операции с недвижимо имущество	13.81%
Финансово посредничество	10.37%
Хотелиерство	5.75%
Държавно управление	2.89%
Снабдяване с ел.енергия,топлоенергия,газ и вода	3.05%
Селско стопанство	1.86%
Транспорт	1.84%
Други дейности	0.61%
ОБЩО	100.00%

Рискът от концентрация не е съществено изявен. Основание за това дава и индивидуалният преглед на експозициите в подпортфейлите, установеният среден размер в отделните извадки, степен на разпознаваемост на клиента, перспектива пред отрасъла или кредитирано мероприятие, обвързано с оценка за промяна в търсенето,

отчетени просрочия. За ограничаване на риска от едновременно влошаване на кредити на фирми, ситуирани в един отрасъл и диверсификация на риска, са въведени отраслови лимити. Отрасли „Селско стопанство“, „Строителство“, „Операции с недвижимо имущество“ и „Хотелиерство“ са идентифицирани като носители на по-висок риск, за тях са утвърдени отраслови лимити, които се наблюдават. За влошените експозиции са заделени необходимия размер балансови и специфични провизии за кредитен риск. За останалите експозиции, преобладаващо е редовно издължаване и без идентифицирани потенциални проблеми и Банката не очаква съществени негативи до края на годината. Предвиденото нарастване на балансовите провизии за сметка на интегриране на специфични провизии за кредитен риск за 2014г. и реструктуриране на рискови експозиции е в размер на 1 900 хил.лв., което ще бъде за сметка на текущите приходи.

Риск на матуритетно разпределение

Към 31.12.2013г. 36% от корпоративния портфейл е с краен падеж над 3 г., а 24% са над 1 г., при стойности в края на 2012 г. от 49% и 22%. В падежното позициониране експозициите са разпределени според крайния падеж, без да са взети предвид договорените ежемесечни плащания по главници, при отчитането на които в известна степен ще се смекчи “отложената оценка” на риска от неплатежоспособност. В условия на криза, така отчетеното разпределение способства за минимизиране на риска от едновременно неплащане на много на брой кредитни експозиции със съществени дължими месечни вноски.

Риск на разпределението по размер – риск на единичния съществен размер

Експозициите са разпределени по остатъчен дълг. Разпределението по избрани диапазони е както следва:

До 200 хил.лв. – 17 млн.лв. (3%) и 304 бр.

До 500 хил.лв. – 27 млн.лв. (5%) и 80 бр.

До 1 млн.лв. – 42 млн.лв. (7%) и 61 бр.

До 3 млн.лв. – 142 млн.лв. (25%) и 81 бр.

До 6 млн.лв. – 95 млн.лв. (17%) и 26 бр.

До 10 млн.лв. – 87 млн.лв. (16%) и 12 бр.

Над 10 млн.лв. - 148 млн.лв. (27%) и 10 бр.

В най-рисковите групи (с най-съществен единичен размер) попадат общински предприятия, фирми – дългогодишни клиенти на Банката, преобладаващо коректни в партньорските взаимоотношения, работещи в отрасли незасегнати в голяма степен от кризата, което способства за минимизиране на риска. С проблеми в обслужването са експозиции от отрасъл строителство, търговия и преработваща промишленост.

Информация за признати АВКО и АЕЗ при прилагане на стандартизиран подход за кредитен риск

Инвестбанк АД използва оценките на рейтинговите агенции Standard & Poor's, Moody's и Fitch Ratings. Ако са налице кредитни оценки, присъдени от две признати АВКО и те изискват различни рискови тегла, банката прилага по-консервативното от тях.

При прилагане разпоредбите на чл. 63, ал. 7 и чл. 66 при вътрешно-рейтинговия подход - информация за експозициите, разпределени по категории и рискови тегла

На този етап Банката не използва вътрешно-рейтинговия подход за претегляне на кредитния риск и не прилага разпоредбите на чл. 63 (7) и чл. 66 на Наредба № 8.

Капиталови изисквания за позиционен риск и сетълмент риск за инструментите в търговския портфейл, а също и за валутния и стоковия риск за цялостна дейност

Банката изчислява капиталовите изисквания за пазарен риск на инструментите в търговския си портфейл в съответствие с чл.7, ал.2 на Наредба 8 като за целта прилага стандартизирания подход. Съгласно чл.264, ал.2, т.1 използвания подход включва изчисляване на капиталовите изисквания за позиционен, валутен и стоков риск. Позиционният риск е рискът от промяна в цените на дългови и капиталови инструменти в търговския портфейл и включва два компонента – специфичен позиционен и общ позиционен риск. Специфичният позиционен риск е риск от промяна в цените на инструментите, породен от емитента, а общият позиционен риск е рискът от промяна на лихвените нива. Към 31.12.2013 г. търговският портфейл на Банката включва само държавно гарантирани български ценни книжа и е в размер на 5 850 хил.лв. Наред със стандартизирания подход за оценка на пазарния риск в търговския портфейл, Банката прилага и:

— дюрационен подход – чрез модифицираната дюрация оценява процентната промяна в стойността на портфейла като резултат от (малка) промяна в лихвените проценти, съответно изчислява капиталово покритие;

— метода Стойност под риск - VaR (чрез използване на специализиран софтуер). Оценката на пазарният риск на портфейла се определя с една цифра, показваща загубата в стойността, която с определена степен на вероятност няма да бъде превишена, за определен времеви хоризонт. Изчислява се на база променливостта на различните рискови параметри, отчита се корелацията между тях и на тази база се определя промяната в портфейла спрямо текущата му пазарна стойност. Използваният модел за определяне на стойността под риск е “Монте Карло симулация”, по стандартен

сценарий, времеви хоризонт от един работен ден, степен на доверителност 99 % и стандартно отклонение от 2.33.

Съгласно изложеното в началото на ВААК (рисков профил и същественост на видовете риск, рисков апетит и политика) и въведените в дейността ограничителни прагове и механизми за смекчаване на риска, процедурите и правомощията при вземане на решения по сделки, цялостната политика на Банката по поемане на рискове се определя като клоняща към умерено консервативна. Такава е в частност и прилаганата по отношение на пазарните рискове, основно изявени в поддържания от Банката търговски портфейл – ценни книжа държани за максимизиране на доходността в краткосрочен план. Качественото управление на пазарния риск се подсигурира от създадените и прилагани вътрешни правила с ясно дефинирани насоки, отговорности и контролни процедури

За ограничаването на пазарните рискове при формиране на търговски портфейл в съответните правила са определени основните изисквания при формирането му по отношение на емитент, срочност, вид на лихвата, като приоритет имат държавно гарантираните инструменти и тези с фиксирана доходност. По отношение на порисковите книжа – корпоративните, е предвидена възможност да бъдат включени в този портфейл (до 10%), но до момента Банката не е използвала този вид книжа със спекулативна цел.

По отношение на лихвения риск на ценните книжа с фиксирана доходност Банката прилага диверсифициран подход в зависимост от състоянието на лихвения пазар за съответната валута, формата на кривата на доходност на облигациите за съответната валута, очакванията за движението на основните лихвени проценти за съответната валута. В зависимост от формата на кривата на доходност, Банката увеличава или намалява относителния дял на ценните книжа с по-ниска или по-висока модифицирана дюрация с цел реализиране на печалби или избягване на загуби, което е и основния момент при дефиниране на портфейла, държан за търгуване. Банката използва 3 дюрационни зони при определяне на лимити за ограничаване на лихвения риск: от 0 до 1, от 1 до 3.6, над 3.6 г. Що се отнася до ценовата изменчивост и ограничаване на риска се прилага умерено рисков подход като инвестициите се обособяват на 2 основни групи: такива с ценова изменчивост до 10 % и ценова изменчивост над 10 %. Това е и основният риск, които Банката поема при извършване на търговски сделки – ценови, произтичащ от една страна от риска на емитента и от друга - на промяната на лихвата при книжа с висока модифицирана дюрация. Въпреки, че този риск е принципно основен, Банката счита че същия не е съществено изявен. Основание за това дава поддържаната до момента структура и обхват както на общия, така и само на търговския портфейл, по отношение на емитент, срочност/дюрация, рейтинг и вид валута. Така към 31.12.2013 г. 87.37% от общия обем са държавно гарантирани книжа (РБ и страни с първокласен рейтинг от евро зоната) с нулев риск по смисъла на Наредба 8, деноминирани в лева и

евро, 0.23% са с 20% риск, 4.93% (предимно РБ) – с 50%, 7.37% със 100% риск и 0,09% с 150% риск.Търговският портфейл съставлява 1.16% от общия, изцяло формиран от дългови инструменти на РБ – т.е. рискът на емитента е нулев по смисъла на стандартизирания подход.

За ограничаване на пазарния риск в търговския портфейл са въведени и следните два вътрешни лимита по отношение на:

- специфичен риск – Разликата между дългите и късите позиции от една и съща емисия ценни книжа, класифицирана в търговски портфейл не следва да превишава 4 % от капиталовата база на банката за предходния месец, като се изключват безрисковите ценни книжа;

- общ риск - разлика между левовата равностойност на дългите и късите позиции на банката на дългови инструменти, класифицирани в търговски портфейл и търгувани на един пазар, като се изключват безрисковите ценни книжа съгласно Закона за кредитните институции не следва да превишава 8 % от капиталовата база за предходния месец

По отношение на валутния риск Банката счита, че той е несъществен поради поддържаните балансирані открити валутни позиции. По правило Банката не заема открити валутни позиции с цел финансиране на инвестиции в една валута, чрез продажба на друга валута. Почти за цялата 2013г. е характерно отчитане на валутна позиция под 2% от КБ по смисъла на Наредба 8 и значително по-ниска дилърска такава. За управление на валутния риск са дефинирани лимити за открити позиции (по банки и длъжностни лица за сключване на сделки) и приемливо равнище на дисбаланс между активните и пасивните операции, максимално допустима загуба “stop loss” при спекулативно отворена позиция, размер на еднократно открита спекулативна позиция и срок за нейното закриване.

Лихвен риск в банковия портфейл

Основният документ регламентиращ оценката, наблюдението и управлението на лихвения риск са вътрешните правила на Банката за контрол на пазарните рискове, дефиниращи използвания метод, случаите при които може да се прояви лихвения риск, системата и формата за докладване. За текущо измерване на лихвения риск Банката използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/ дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент, разпределяйки чувствителните към лихвата инструменти в избрани матуритетни зони. Посредством изготвяните ежемесечни отчети и анализи на постигнатите лихвени спредове, изменчивост в цените и структурата на активите и пасивите, прилаганите сценарии за промяна (на тримесечие – паралелна и непаралелна промяна на лихвените проценти), се цели създаване на достатъчна база за провеждане

на ефективна лихвена политика и игнориране на възможностите за „загуба на доходност“. Подходът е усъвършенстван с разработената и прилагана методика за оценка на лихвения риск на инструментите класифицирани в банков портфейл. Същата е разработена в съответствие с указанията на БНБ и Базелския документ за управление на лихвения риск и е практически използвана при направените оценки за изложеността към лихвен риск. Методиката обхваща всички доходноосни активи и разходоосни пасиви, включително и дериватни инструменти (ако има такива) чувствителни към лихвата. Разпределени са в 15 скали (всички матуритетни зони дефинирани в Базелския документ и две въведени за вътрешни цели – до 7 дни и до 9 месеца). Основният принцип за разпределение е според вида на лихвата. Инструментите с плаваща лихва се разпределят според най-близката промяна на използвания лихвен индекс като база. Тези с фиксирана лихва се разпределят според остатъчния матуритет, с отчитане на падежиращите главниците по периоди при кредитите. Дисбалансът се отчита по избраните времеви диапазони, по трите основни валути – лева, евро и долари и обобщено. Във всеки срок е определена средната цена. Изчислява се лихвения спред. За оценка на лихвения риск в банков портфейл се идентифицират чувствителните към лихвата инструменти – кредитите на физически лица с фиксирана лихва са определени като нечувствителни към пазарни изменения, поради невъзможността за изменение на договорения лихвен процент. По отношение на пасивите принципно като нечувствителни са определени разплащателните средства на фирми и граждани, като презумпцията тук е, че поради ниските нива по тези сметки, клиентите поддържат салда по причини различни от доходност, т.е. нарастването на лихвите на пазара не е водещия фактор, а определящо е удобството, продуктовата гама, бързината и качеството на услугите. Допусната е хипотеза за отчитане влиянието на безсрочните депозити в условията на необичайно пазарно развитие, каквото е настоящето. В такава ситуация, ако увеличените или увеличаващите се лихви по срочните депозити се запазят за период над 6 месеца, то тогава с висока вероятност може да се предположи, че и стабилните средства на виждане ще променят лихвените си проценти в сроковете от една година и на горе, макар и не с аналогична на депозитите стъпка. На следващо място Банката е изключила средствата привлечени от емитирани облигационни дългове и подчинен срочен дълг, поради налични договорни взаимоотношения без възможна клауза за промяна при изменение на пазарните нива.

Общ обем и доходност на лихвоносните активи в хил. лв.

Активи	31.12.2013		31.12.2012	
	Обем	Лихвен %	Обем	Лихвен %
в хил. лв.				
Депозити в банки	80 709	0,05%	98 733	0,04%
Ценни книжа	485 995	1,83%	292 517	2,62%
Кредити	708 478	9,13%	737 336	8,96%
Общо	1 275 181	5,77%	1 128 586	6,54%

Общ обем и цена на лихвочувствителните пасиви в хил. лв.

Пасиви	31.12.2013		31.12.2012	
	Обем	Лихвен %	Обем	Лихвен %
в хил. лв.				
Други прив. ср-ва	67 518	6,24%	49 641	5,39%
Срочни Депозити	906 107	5,71%	780 829	5,78%
Безсрочни Деп.	507 982	1,29%	357 556	0,77%
Общо	1 481 606	4,22%	1 188 026	4,25%

Основният лост, който Банката използва за управление на лихвения риск е прилагане на съпоставима лихвена политика по активи и пасиви (от гледна точка на фиксирани и плаващи лихвени проценти), така че да се осигури корелирано движение на доход и разход при обичайно развитие. На следващо място при необходимост се прибегва и до ограничаване на дългосрочните кредити, така че да се смекчи дисбаланса и лихвеното несъответствие. В допълнение по отношение на корпоративните кредити се прилага принципно следната политика: преобладаващо се използват плаващи лихви като са поставени минимални лихвени прагове, които минимизират риска от различната степен на изменението на плаващите лихвени проценти по отделните активи и пасиви. При тези с фиксирани лихвени нива – договореното значително превишава цената на ресурса за Банката.

Експозиция към операционен риск

Операционен риск е рискът от загуба, произтичащ от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи или от външни събития, включително правен риск. Операционни събития са тези, които могат да доведат до отрицателен резултат или допълнителни разходи и отклонение от очакваните резултати в следствие на грешки и неправилно функциониране на системи, хора, процеси. Загуба от операционно събитие е финансовият ефект, свързан с проявление на операционни събития и подлежащ на отразяване във финансовите отчети на Банката, включително пропуснатите ползи. Загубата от операционно събитие може да приеме формата на: обезценка на активи – директно отписване или намаляване балансовата стойност на финансови активи в резултат на кражби, измами, неспазване на вътрешната нормативна уредба; външни разходи – свързани с участия в съдебни дела, изготвяне на експертни оценки за изясняване на операционни събития; предприети регулативни мерки срещу

Банката – наложени санкции, глоби; изплатени компенсации на служители, клиенти или трети страни; загуба на право на обратен иск/регрес, в следствие на неуспешно приключили сделки; претърпени загуби или нанесени щети на материални активи и др.

Банката е определила и наблюдава основните ключови индикатори, пораждащи операционен риск:

— човешки грешки – опасност от злоупотреби, поради занижени, несъществуващи или несъвършени контролни процедури, както и от несъзнателни грешки поради непознаване на продуктите, недостатъчно обучение на персонала, сложност на прилаганите процедури, както и липса на опит, невнимание, умисъл, недостиг на персонал;

— информационни системи – използване на некоректни модели, неправилна обработка на данни, използване на грешни данни, използване на неподходящи за нови продукти системи или въвеждане на нови източници на данни, нива на достъп до системите, съхранение на данните, срив в информационните и/или комуникационните системи;

— организация на дейността – неподходящо структуриране и разпределение на задълженията, липса на подходящи процедури, нарушения в установените процеси, неспазване на указанията и провежданите политики;

— външни фактори – злоупотреби, измами от външни лица, предумишлени действия, природни бедствия и др. с външно проявление.

Инвестбанк АД изчислява капиталовите изисквания за операционен риск по метода на базисния индикатор (основен метод) чрез умножаване на средногодишния брутен доход по коефициент 0.15. Средногодишният брутен доход се формира от сумата на положителните стойности на нетния лихвен и нетния нелихвен доход, усреднени за последните три календарни години на базата на одитирани данни. Годишният брутен доход за всяка отделна година се изчислява преди да са приспаднати провизиите за обезценка и оперативните разходи. При изчисляване на годишния брутен доход не се включват реализираните доходи от продажба на ценни книжа в банковия портфейл, нерегулярни и извънредни доходи и получени обезщетения по сключени застраховки.

За вътрешни цели Банката прилага и допълнителен метод - стандартизирания подход за изчисляване на капиталовото изискване за операционен риск по Наредба 8. Използваният метод се базира на прилагането на различни рискови тегла към доходите от осем основни групи дейности (бизнес направления). Капиталовото изискване за операционен риск при стандартизирания подход се определя като средноаритметична величина от сумата на капиталовите изисквания по отделни видове дейности за последните три години, като за целта се изчислява брутният годишен доход за всяка дейност поотделно. Принципите и критериите за разпределение на брутният годишен доход, както и съставните му елементи и приспадания са съгласно изискванията на

наредба 8 на БНБ. Банката прилага допълнителния метод еднократно в края на всяка отчетна година като използва одитираните годишни данни.

Хил.лв.

Подход	2010	2011	2012	Капиталово изискване
Общо банкови дейности, предмет на подхода на базисния индикатор	38 636	32 684	22 297	4 681

Капиталови инструменти в банковия портфейл

Вложенията на Банката в капиталови инструменти, най-общо се разделят на:

- Борсово търгуеми акции и дялове и
- Капиталови участия в дружества с цел осъществяване и обезпечаване на обичайната дейност на институцията

Капиталовите инструменти в банковия портфейл са класифицирани като инструменти на разположение за продажба. Първоначално се отчитат по цена на придобиване, която включва и разходите по сделката. След първоначалното им признаване се оценяват по справедлива стойност, с изключение на онези за които няма пазарни котировки на активен пазар и чиято стойност не може да бъде оценена надеждно.

Ако пазарът за даден финансов инструмент не е активен, установява справедливата стойност, използвайки техника за оценка. Техниките за оценка включват използване на скорошни преки сделки между информирани, съгласни страни (ако има такива), справка с текущата справедлива стойност на други инструменти, които са сходни по същество, анализи на дисконтираните парични потоци и модели с цени на опции. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка удачно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Групата проверява техниките за оценка и тества валидността им, използвайки цени от явни текущи пазарни транзакции със същия инструмент или основани на други налични явни пазарни данни.

Най-добрият показател за справедливата стойност на един финансов инструмент при първоначално признаване е цената на сделката, т.е. справедливата стойност на даденото или получено възмездяване, освен ако справедливата стойност на този инструмент се вижда при сравнение с други явни текущи пазарни транзакции със същия инструмент (т.е. без изменения или прегрупиране) или въз основа на техники за оценка, чиито променливи включват само данни от явни пазари. Когато цената по сделката е най-добрият показател за справедливата стойност при първоначално признаване,

финансовият инструмент се оценява първоначално по цена на сделката и всяка разлика между тази цена и стойността, получена първоначално от модел за оценка, се признава впоследствие в печалбата или загубата в зависимост от отделните факти и обстоятелства по сделката, но не по-късно от момента, когато оценката е изцяло подкрепена от явни пазарни данни или сделката е приключена.

Справедливите стойности отразяват кредитния риск на инструмента и включват корекции за осчетоводяване на кредитния риск на Банката от и на отсрещната страна при необходимост. Оценките на справедливата стойност, получени от модели, се коригират според всички останали фактори, като ликвиден риск или несигурност на модела, до степента, в която според трето лице, участващо на пазара, би ги взело под внимание при оценяване на сделка.

Банката оценява справедлива стойност на финансовите инструменти, използвайки следната йерархия от методи, която отразява значимостта на факторите използвани за определяне на справедлива стойност:

- Ниво 1: обявени пазарни котировки (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви;
- Ниво 2: оценъчни техники на финансови инструменти, които са базирани на пазарни данни или директно (т.е. като котирани цени) или индиректно (т.е. получени от цени). В тази категория се включват котировки на инструменти на неактивен пазар или инструменти оценени чрез използване на оценъчни техники;
- Ниво 3: оценъчни техники, при които входящите данни за финансовите активи и пасиви не са базирани на налична пазарна информация. В допълнение в това ниво се включват и капиталови инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия както и други финансови институции оценени по цена на придобиване, за които няма надеждна пазарна оценка.

Към 31.12.2013г. притежаваните от Банката капиталови инструменти

Облигации	20 016
Акции	16 616

Секюритизация

Банката не прилага секюритизация за отчетния период.

Политиката и практиката за възнагражденията за категориите персонал

Политиката за възнаграждения се одобрява от Управителния съвет на Банката, след което се насочва за утвърждаване от Надзорния съвет. Политиката определя принципите, които се прилагат при формиране на възнагражденията на членовете на Надзорния съвет, членовете на Управителния съвет и на служителите на Банката - Централно Управление, ФЦ и офиси. Банката няма формирани правила за

разпределение и изплащане на бонуси или формирането на такива от корпоративната печалба. Решение за установяване на правила по предходното изречение, съгласно Устава на Банката, Управителният съвет може да вземе само и единствено след предварително разрешение, дадено от Надзорния съвет. Комитетът по възнагражденията подпомага осъществяването на контрол върху прилагането на Политиката по формиране на възнагражденията. Възнагражденията на членовете на Надзорния съвет и на членовете на Управителния съвет на Банката, задължително се определят от общото събрание на акционерите. Определени са посочените по-долу принципи, които се прилагат при формиране на възнагражденията на служителите, които са в трудово правоотношение с Банката:

1. *Създаване на ясен регламент за формиране и изплащане на трудовите възнаграждения, чрез приемане на Вътрешни правила за работната заплата, с които се цели:*

1.1. Правилното прилагане на Кодекса на труда и подзаконовите нормативни актове при регламентиране заплащането на труда в Банката.

1.2. Определяне на структурата и организацията на работната заплата.

1.3. Осигуряване на нива на заплащане, съответстващи на приноса, качеството и потенциала на човешките ресурси;

1.4. Създаване на стимули и предпоставки за повишаване на ефективността на труда чрез установяване на ясни и обективни правила за определяне на индивидуалната работна заплата на служителите.

1.5. Предотвратяване на всяка форма на дискриминация и неравностойно третиране на служителите при определяне и договаряне на техните индивидуални работни заплати.

1.6. Създаване на условия за мотивация на персонала за качествено изпълнение на трудовите функции и задачи, и приобщаване към целите и дългосрочната стратегия на Банката.

1.7. Избягване създаването на стимули за прекомерно поемане на риск.

2. Вътрешните правила за работната заплата регламентируют основни правила при формиране на трудовото възнаграждение, включващи:

2.1. Ред за определяне на индивидуалната основна работна заплата според времетраенето на работата и на основата на оценка и степенуване на длъжностите, при спазване на минималните стойности на основната работна заплата /минимален осигурителен доход за класовете професии по НКИД, заложен в бюджета на ДОО за съответната календарна година/ за длъжностите в Банката.

2.2. Ред за изменение на индивидуалната основна работна заплата.

2.3. Конкретно и ясно определяне на видовете допълнителни трудови възнаграждения, които се изплащат по силата на Кодекса на труда и Наредбата за структурата и организацията на работната заплата.

3. Осигуряване на ясен регламент за условията, реда и начина за оценяване на трудовото представяне (атестиране) на служителите, като при оценяването се използват нефинансови критерии, като съответствие на изпълняваните задължения с вътрешните правила и процедури, както и спазване на стандартите за визия и поведение на работното място, следващи от корпоративната култура и приетите етични норми.

4. Осигуряване на вътрешна прозрачност на процедурите за определяне и формиране на възнагражденията, с оглед създаване на условия за мотивация на персонала, за качествено изпълнение на трудовите функции и задачи, и приобщаване към целите и дългосрочната стратегия на Банката.

5. Ръководството създава условия за осигуряване на вътрешна прозрачност чрез:

5.1. Предоставяне на информация на служителите за процеса по разработване и преразглеждане на Вътрешните правила за работната заплата.

6. При прекратяване на трудовото правоотношение на служителите се изплащат обезщетения в случаите, по реда и в размерите, определени по реда на Кодекса на труда.

7. При промяна на работодателя не се изплащат допълнителни обезщетения.

Лицата, изпълняващи контролни функции разполагат с подходящи правомощия и са независими от структурните звена, върху които упражняват контрол, като получават допълнителните си възнаграждения, съобразно степента на постигане на целите, свързани с тези функции, независимо от резултатите на контролираните структурни звена.

Към 31.12.2013 год. в Банката работят 732 служители. Възнагражденията на изпълнителните директори и Управителния Съвет към 31.12.2013г. са в размер на 403 хил. лева (2012 г.:446 хил. лв.), а на Надзорния Съвет са в размер на 574 хил. лева (2012 г.: 1,596 хил. лв.).